

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ, מועד ב' תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 011281
קובץ: תשובות סופיות

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה – 50 נקודות
חלק שני – לשון – 50 נקודות
פרק א: שם המספר ואותיות השימוש
פרק ב: תחביר / פרק ג: מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים
סך הכול – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
נספחים: נספח 1 – מאמרים; נספח 2 – דף עזר.

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

שאלה 1

- א. דוגמה ממאמר 1: בתחרות להערכת משקלו של שור (1906) ממוצע הניחושים של המשתתפים היה קרוב מאוד למשקל האמיתי של השור.
- דוגמה ממאמר 2: שימוש בחוכמת ההמונים כדי להעריך מדידה של גובה, רוחק או משקל, או כדי לקבל המלצה על רופא שיניים. (אפשר גם: חברות המכנסות עובדים לקבוצות חשיבה, להאקתונים ולמרתונים של חשיבה).
- דוגמה ממאמר 3: בשנת 2011, בזמן המהומות בלונדון, העלתה המשטרה לרשת תמונות של מתפרעים, והציבור סייע בזיהוי החשודים ובאיתורם. (אפשר גם: שימוש בחוכמת ההמונים בעולמות הביון ואכיפת החוק; ניתוח מידע משיח ההמונים בעזרת בינה מלאכותית; בינה מלאכותית שניצחה במשחק וידאו בשיתוף פעולה בין מחשבים ושחקנים).
- ב. במאמרים 1-2 חוכמת ההמונים היא יכולת השיפוט של קבוצת בני אדם – החלטה או הערכה המשותפת לאנשים רבים. ואילו במאמר 3 מוצג "דור הבא" מפותח יותר של חוכמת ההמונים, המבוסס על טכנולוגיה: בינה מלאכותית, המשלבת בין אנשים למכונות ומנתחת מידע שעולה משיח ההמונים, ואף שיתוף פעולה בין מחשבים – כלומר ה"המונים" הם גם מחשבים הפועלים יחד.

שאלה 2

א. קבוצה (2)

- ב. על פי מאמר 1, חוכמת ההמונים יעילה כאשר מתקיימים בקבוצה שלושה תנאים: גיוון של חברי הקבוצה, היעדר תלות ביניהם וביזור שלהם. בקבוצה (2) מתקיימים שלושת התנאים: הבחירה לפי הספרה האחרונה של מספר הטלפון יוצרת קבוצה אקראית ומגוונת; חברי הקבוצה אינם מכירים זה את זה ואין קשר ביניהם, ולכן אינם תלויים זה בזה; והם באים מכל הארץ, כלומר אינם מרוכזים במקום גאוגרפי אחד.

שאלה 3

- א. עמדתו של ד"ר דורון עולה בקנה אחד עם עמדתו של פרופסור פולוס.
- ב. שני החוקרים תמימי דעים שחשיבה עצמאית של היחיד מניבה רעיונות איכותיים, יעילים ומקוריים יותר מחשיבה קבוצתית. פרופסור פולוס טוען שקבוצה אומנם תפיק כמות רבה יותר של רעיונות, אך רובם לא יהיו ישימים או חדשניים מספיק, ואילו חשיבה עצמאית מניבה לפחות פי שניים רעיונות איכותיים. גם ד"ר דורון טוען כי "מחקרים מוכיחים שליחיד יש רעיונות יעילים ומקוריים יותר", ומוסיף שבקבוצות חשיבה רוב האנשים שותקים ורק שלושה או ארבעה חושבים בקול רם.

שאלה 4 – סקירה לדוגמה

חוכמת ההמונים: יתרונות ובעיות

חוכמת ההמונים היא הרעיון שלפיו בתנאים מסוימים קבוצה גדולה של אנשים מגיעה להחלטה נכונה יותר מזו של כל אחד מחבריה בנפרד, ואף מזו של מומחה יחיד. ממוצע הניחושים של הקבוצה מתקרב לתשובה הנכונה, משום שההחלטות הלא מושלמות של הפרטים מצטברות יחד להחלטה טובה (סורובייצקי, 2006). עם זאת, חוכמת ההמונים יעילה רק אם חברי הקבוצה מגוונים, אינם תלויים זה בזה ואינם מרוכזים במקום אחד (סורובייצקי, 2006).

אולם בקבלת החלטות המתבססת על חוכמת ההמונים טמונות כמה בעיות. ראשית, בקבוצה הזמן לביטוי מתחלק בין החברים, ולכן אין ליחיד די זמן לגבש דעה אישית (נצר, 2017). שנית, יש אנשים הנמנעים מלהביע את דעתם מחשש לתגובת האחרים, ורוב חברי הקבוצה שותקים (נצר, 2017). זאת ועוד, אנשים מושפעים מדעות של אחרים ונוטים לחקות זה את זה, ולכן דעת הקבוצה עלולה להיות מוטה (סורובייצקי, 2006; נצר, 2017). לבסוף, קבוצה אומנם מפיקה רעיונות רבים, אך איכותם נמוכה מזו של רעיונות שמפיקה חשיבה עצמאית, וההסתמכות על הקבוצה עלולה לערער את האחריות האישית (נצר, 2017).

לסיכום, חוכמת ההמונים יכולה לסייע בקבלת החלטות, אך רק בתנאים מתאימים ובשילוב חשיבה עצמאית של היחיד.

ביבליוגרפיה

נצר, ר' (אפריל, 2017). חוכמת ההמונים היא אתוס מסוכן, מופרך לחלוטין ומניפולטיבי. גלובס. אווזור מן האתר globes.co.il.
סורובייצקי, ג' (2006). חוכמת ההמונים. ירושלים: עברית.

חלק שני – לשון (50 נקודות)

שאלה 5

- 12 פרקים – שנים עשר
- 286 עמודים – מאתיים שמונים ושישה
- שְׁלֹשֶׁת העקרונות
- פרק מספר 4 – ארבע
- אֶחָד הניסויים
- לפני מֵאָה וּשְׁבַע עָשָׂר שנים
- שְׁמוֹנֶה מאות אנשים
- 23,000 כניסות – עשרים ושלושה אלף
- כ־42 מיליארד – ארבעים ושניים
- ברשימת עֶשֶׂר האפליקציות

שאלה 6

א. לעיתים – תיאור (זמן)

משתתפים – נושא

נמנעים – נושא

מביטוי – מושא

רעיונות – לוואי (של "ביטוי")

בשל חשש – תיאור (סיבה)

מתגובת – לוואי (של "חשש")

חברי – לוואי (של "תגובת")

הקבוצה – לוואי (של "חברי")

ב. I. משפט מורכב: חוקרים כבר הוכיחו [עד כמה חוכמת ההמונים ברשת מבוססת על דעה מוטה] פסוקית מושא.

II. משפט מאוחד (איחוי / מחובר).

ג. אם אנשים לא יחשבו חשיבה עצמאית, הם יושפעו מדעות של אנשים אחרים בקבוצה.
(אפשר גם: "אם לא תהיה לאנשים חשיבה עצמאית, הם יושפעו...")

שאלה 7

א. אף על פי שפתרון של חברי קבוצה המרוחקים גאוגרפית זה מזה יהיה כנראה טוב יותר מפתרון של אדם יחיד, לא תמיד הוא יעלה בקנה אחד עם אמות המידה של חוכמת ההמונים.
הנשואים: מרוחקים; (יהיה) טוב; יעלה בקנה אחד.

ב. (1)

II. אנשים מאמינים שהפתרונות לבעיות שונות הם כבר לא בידי האדם היחיד, אלא בידי ההמון – חלקים כוללים בתפקיד נשוא (של פסוקית המושא).

III. בחידושים כיום טמונים פוטנציאל רב וגם סכנות רבות – חלקים כוללים בתפקיד נושא.

(2) במשפט II – ניגוד; במשפט III – ריבוי והוספה.

(3) השימוש בבינה המלאכותית הוא התפתחות נוספת של חוכמת ההמונים.

שאלה 8

א. (1)

I. על פי מחקרים, אנשים נוטים להגיב בחיוב על מידע שכבר זכה לתגובות חיוביות.

III. הפתרון הקבוצתי יהיה כנראה טוב יותר מכל פתרון אחר.

(2) במשפט I.

(3) ידוע כי השימוש בחוכמת ההמונים נפוץ ברשתות החברתיות.

ב. (1) "[כשאתם כופים על העובדים סיעור מוחות בקבוצה], פסקית זמן אתם עלולים להחמיץ רעיונות טובים

באמת]" פסקית מושא, אומר פרופסור פולוס.

(2) על העובדים; סיעור (מוחות בקבוצה); רעיונות (טובים באמת).

(3) פרופסור פולוס אומר שכשאתם כופים על העובדים סיעור מוחות בקבוצה, אתם עלולים להחמיץ רעיונות

טובים באמת.

שאלה 9

א. I. בינה מלאכותית למדה דרכי שיתוף פעולה בין מחשבים ושחקנים אנושיים (במהלך משחק וידאו).

II. הבינה המלאכותית ניצחה במשחק (הווידאו).

III. בעת האחרונה התבשרנו על כך.

	התמורה	המילה או המילים שהתמורה ממירה	תרומת המידע של התמורה לקטע
ב.			
1	חוקר חשיבה יצירתית	ד"ר אייל דורון	ציון תפקידו ותחום מומחיותו של ד"ר דורון יוצר מהימנות לדבריו.
2	אישיותו, כישוריו, ניסיון חייו והאינטואיציה שלו	הדברים (החשובים ביותר)	הפירוט מבהיר מהם "הדברים החשובים ביותר" שהרעיון מפקיע מן האדם, וכך מבהיר את המסר של הדובר.

שאלה 10

א. זמן: כאשר / כש-

ברירה: או

תנאי: לולא / אלמלא / אילולא

ויתור/הסתייגות: אף על פי כן / למרות זאת / בכל זאת

תכלית: כדי ש-

סיבה: מפני ש / מכיוון ש / כי

ב. (1) הצירוף: ברשתות החברתיות.

תפקיד 1: לוואי (של "חוכמת ההמונים"); תפקיד 2: תיאור (מקום, של "קראתי").

(2)

(1) ההחלטה של הוועדה החשובה התקבלה ברוב קולות.

(2) ההחלטה החשובה של הוועדה התקבלה ברוב קולות.

שאלה 11

הפועל	השורש	הבניין
מְנַחֵם	נ-ו-ח	הפעיל
מְעַרְעֵר	ע-ר-ע-ר	פיעל
הוֹכִיחוּ	י-כ-ח	הפעיל
טְמוּנוֹת	ט-מ-ן	פעל (קל)
נִפְתָּר	נ-כ-ר	נפעל
מִצְטַבְּרוֹת	צ-ב-ר	התפעל
מְטַעֵה	ט-ע-י/ה	הופעל

ב. תפיק: פ-ו-ק

תקיף: ת-ק-ף

שאלה 12

א. (1)

פעל (קל)	נפעל	הפעיל	פיעל	התפעל
לְאַמֵּד, לְשֹׂאֵת	לְהוֹתֵר	לְהַכִּיר	לְיַעַץ, לְיַצֵּר	לְהִתְעַלֵּם

(2) נְשִׂיאָה

(3) הִעְלָמוֹת

(4) הִכָּרָה, הִכָּר

ב. נותר

ג. (1) הבניין: פעל (קל); הגוף: ראשון יחיד/ה (מדבר / מדברת).

(2) אֵלֶּךְ: הוֹלֵךְ / הוֹלֶכֶת

אִירָא: יָרָא / יִרְאֶה

שאלה 13

א. (1)

משקיעים (הראשון) - שם עצם

משקיעים (השני) - פועל

נכפים - פועל

מדירות - שם תואר

משגות - פועל

מצמצמת - שם תואר

(2)

הצורה: נכפים; השורש: כ-פ-י/ה; הבניין: נפעל

הצורה: משגות; השורש: נ-ש-ג; הבניין: הופעל

הצורה: מדירות; השורש: ד-י-ק; הבניין: פועל

או: הצורה: מצמצמת; השורש: צ-מ-צ-ם; הבניין: פועל

ב. I. ידון

II. ידעו

שאלה 14

א. (1) י-ש-ם

(2) קטיל

(3) ש-ו-י-ם

(4) פעל (קל) / הפעיל

ב.

תי"ו מוספית	תי"ו שורשית
תשובה, טעות	תפוסה, שרות, עמית

ג. (1)

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
כונה, חניה, הנה	מאפה, פניה

(2) מאפה (= מאפה + יזה) או פניה (= פג + יזה): הצורן יזה מציין מקום (מקום שבו אופים / מחלקה

לפנים). (מתקבל גם: קבוצה / אוסף).

שאלה 15

- א. (1) השורש: ח-ר-ת; המשקל: קטלת (קטולת).
(2) • שורש ומשקל: שורש ק-י-ר, משקל קטול.
• הלחם בסיסים: הבסיס קיר + הבסיס ציור (או: איור) – קיר + (צ)יור.
(3) המשקל קטלת הוא משקל של שמות מחלות (אדמת, צהבת, שפעת), ולכן הוא מעורר קונוטציה שלילית – כאילו הגרפיטי הוא "מחלה" שמתפשטת על הקירות.

ב. (1)

- I. סוג הצורן: גזירה; משמעות הצורן: שם תואר ("של ניסיון", בשלב ניסוי).
II. סוג הצורן: נטייה; משמעות הצורן: שייכות ("הניסיון שלי" – גוף ראשון יחיד).
(2) שטפונות, זכרונות, עקרונות

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon